

vulnerit. Hoc ostendit experientia, nam Prophetæ recordabantur eorum quæ prophetaverant, et postquam ea verbo prædicaverant, poterant ea scribere. Imo interdum, priusquam verbis illa proferrent, eorum revelationem accipiebant, et post aliquod tempus illa enuntiabant; ut, verbi gratia, cum Genes. 59 dixit Jacob filiis suis: *Congregamini, ut annuntiem quæ ventura sunt vobis in diebus novissimis*, certe est valde verisimile jam antea habuisse cognita quæ postea illis prædixit; et 1 Reg. 9 expresse dicitur de Samuele: *Dominus autem revelaverat auriculam Samuelis ante unam diem, quam veniret Saul, dicens: Hac ipsa hora quæ nunc est, cras mittam virum ad te*, etc., et quia his verbis non revelaverat ei personam in particulari, de altera die additur: *Cumque aspexisset Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram tibi*. Retinebat ergo Samuel in memoria revelationem sibi factam, et ideo prævenit interrogationem Saul, dicens: *Omnia quæ sunt in corde tuo, indicabo tibi*, usque ad illud: *Et cujus erunt optima quæque Israel? nonne tibi, et domui Patris tui?* et postea dixit: *Ecce quod remansit, pone ante te, et comede, quia de industria servatum est tibi*; ostendens, ex præcedenti revelatione jam antea operatum fuisse, et postea indicavit ei verbum Domini, quod antea audierat, et mente ac fide retinebat. Et similiter 3 Reg. 14, Ahias Prophetæ prius edoctus est a Domino, quam ad illum accederet uxor Jeroboam, et postea illi futura prædixit. Non est ergo dubium quin revelationes propheticæ non sint ita transeuntes, quin aliquo modo in Prophetæ durent, et transacto actu permanent, tum quoad memoriam verborum, vel signorum quæ Prophetæ vidit vel audivit, tum quoad intelligentiam significationis eorum, tum denique quoad fidem, vel assensionem veritatum sibi revelatarum.

33. *Objectio. — Solutio.* — Dicēs assertionem hanc repugnare superioribus, quia non potest prophetia permanere quoad hæc omnia in mente Prophetæ, sine aliqua forma in illo relicta per modum habitus, et consequenter prophetia non erit tantum motio transiens, ut dictum est. Respondeo, sicut visio vel auditio est aliquid actuale, quia non manet per modum habitus, et nihilominus relinquit aliquid in memoria, quo recordamur vidisse vel audisse, et hæc memoria esse potest ratio seu medium credendi, vel assentiendi rem esse aut fuisse, vel futuram esse talem, qualem

illam vidimus vel audivimus; ita propria gratia prophetiæ, cum in actuali revelatione ac locutione ex parte Dei et auditione ex parte hominis consistat, non habet esse permanens per modum habitus, sed cessat eo ipso quod cessat illa visio vel auditio, quam tempore prophetiæ homo percipiebat, et nihilominus potest inde manere in mente aliquid per modum actus primi, ac subinde per modum habitus, quo Prophetæ postea recordatur revelationis sibi factæ. Ut autem intelligatur quid illud sit, tria illa distinguenda sunt, scilicet, memoria signorum aut verborum, itemque memoria significationis eorum, et firmus assensus veritatis revelatæ. Hæc enim distincta sunt: nam imprimis sicut potest quis videre res significatas, vel audire verba, et non intelligere quid significant, sicut accidit Pharaoni, Genes. 41, et aliis Regibus, Daniel, 2, 4 et 5, et postea recordabantur signorum sine intelligentia; ita, licet in ipsa visione data esset intelligentia signorum, posset postea manere memoria materialium signorum, et non significationis eorum: in Prophetis autem utrumque in memoria permanet, ut ex assensu facile probatur. Nam in Prophetæ manet memoria revelationis sibi factæ, quæ ad cognoscendam et credendam veritatem sibi revelatam sufficiat, ut probatum est: ad hoc autem necesse est, recordari non tantum materialium signorum, sed etiam significationis eorum: nam per hanc significationem et cognitionem ejus, mente concipitur veritas quæ credenda est: ergo hæc tria manent in memoria Prophetæ.

34. *Memoria signorum materialis et formalis manet.* — Primum ergo, scilicet, memoria signorum, manet per species impressas relictas in mente ex vi signorum aut verborum præcedentium, quæ species vim habent representandi illa signa non tantum materialiter, ut res sunt, sed etiam formaliter, ut signa sunt, et ideo per easdem species permanent secundum, scilicet, memoria rerum per talia signa representatarum: sicut enim ego, audiens verba alterius ænigmatica, et interpretationem eorum ab ipso mihi traditam, postea recordor non tantum verborum materialium, sed etiam significationis eorum; vel sicut Apostoli audientes parabolam a Christo, et significationem ejus ab ipso declaratam, utrumque memoria retinebant, ita Prophetæ, verbi gratia, Daniel, cap. 7, vidit quatuor bestias, etc., et postea significationem et interpretationem audivit: *Hæc sunt quatuor*

regna, etc.; ita postea tam bestiarum formas et numerum, quam interpretationem, et significationem eorum recordabatur, nimirum, per species impressas ab illis imaginibus quas viderat, et a verbis quæ audierat, quæ species, supposita priori extensione, naturaliter fieri poterant, quia imagines illæ sensibiles, licet modo supernaturali essent formatae, naturalis ordinis erant, et poterant sui speciem relinquere, et idem est de quocumque mentis conceptu quoad illam primam apprehensionem, seu representationem.

35. *Judicium de signorum veritate fit vi luminis intellectualis in Prophetæ permanentis.* — At vero tertium, quod est iudicium, et assensus de veritate signorum in tali significatione, et, quod perinde est, de veritate talis rei revelatæ per talia signa in tali significatione sumpta, hoc, inquam, tertium necesse est fieri vi alicujus luminis intellectualis permanentis in Prophetæ, ut per se manifestum est. Et quidem si cognitio prophetica a principio fuit obscura, consequenter etiam fuit in virtute luminis fidei, ut dixi, et ita facile intelligitur, per quod lumen postea Prophetæ eidem revelationi fidem habeat, nimirum per efficaciam ejusdem luminis fidei; sicut Isaias, verbi gratia, qui per revelationem propheticeam prius credidit Christum nasciturum ex Virgine, postea toto suæ vitæ tempore per eandem fidem id credidit, prædicavit, ac scripsit. Si vero illa revelatio et cognitio, in eo momento in quo facta est, fuit evidens in seipsa et in suo ordine, postea non potest esse ita evidens, quia non causatur ab eisdem signis, vel effectibus evidenter cognitis, sed fit mediis quibusdam speciebus abstractivæ et imperfecte representantibus priora signa, et eorum effectus; sicut si Paulus vidit divinam essentiam in raptu, licet postea retinuerit aliquam memoriam eorum quæ viderat, et illa vera esse judicaret, non tamen poterat hoc iudicium esse ita evidens, sicut fuit prior visio: et nos, cum recordamur aliquid oculis vidisse, non habemus tam evidentem cognitionem rei visæ, sicut in ejus præsentia. Et hinc fit hanc cognitionem non manere in Prophetæ ex vi ejusdem luminis evidentis, quod prius fortasse habuit, quia ille actus, quem postea habet, est longe alterius rationis et speciei. Et hinc confirmatur quod supra dicebamus, illud lumen, quando est evidens, non esse permanens: sicut Paulus, post raptum, non assentiebatur rebus, quas viderat, per lumen gloriæ, sed per aliud inferius princi-

pium: ita ergo est in prophetis quoad hoc genus prophetiæ. Si autem quæretur a quo principio sit ille actus ex parte luminis intellectus, respondeo duobus modis haberi posse. Primo ab ipso naturali lumine intellectus adjuto memoria prioris evidentis cognitionis, et inde elicente quasi assensum theologicum virtute hujus syllogismi: quod Deus semel revelat, semper ita est, vel futurum est, sicut cognitum fuit per evidentem revelationem; sed hoc mihi revelatum fuit: ergo ita est, vel ita futurum est. Secundo, potest ille assensus esse postea assensus fidei, quia jam est obscurus, et potest immediate inniti auctoritate Dei, attestantis eo tempore aut modo quo non est evidens ejus attestatio. Atque hæc nunc de hac gratia sufficiant.

36. *Discretio spirituum declaratur primo modo a D. Thoma.* — Septima gratia gratis data ponitur a Paulo, discretio spirituum, quæ duobus præcipue modis exponitur. Primus est, ut hæc sit cognitio cogitationum cordium. Ita exponit D. Thom. 1. 2, dicta q. 111. art. 4; dicit enim hanc gratiam, et præcedentem, ordinari ad confirmationem doctrinæ fidei, manifestando ea quæ solius Dei est scire. *Et hæc* (inquit) *sunt contingentia futura, et quantum ad hoc ponitur prophetia, et etiam occulta cordium, et quantum ad hoc ponitur discretio spirituum.* Potest hæc sententia suaderi, quia hæc cognitio sine dubio est ex gratia quæ aliquibus communicatur, et non propter sanctificationem eorum, quia ad hoc per se non confert: ergo ad utilitatem aliorum; est ergo gratis data. Et optime ac satis proprie significatur illis verbis, *Discretio spirituum*, quia nomine spirituum significari solent in Scriptura, interni motus animi, juxta illud: *Probate spiritus, an ex Deo sint*, 1 Joann. 4; nullo autem modo melius discernuntur spiritus, quam ipsos internos cordis motus cognoscendo. Objici vero potest, quia hoc modo discretio spirituum sub prophetia comprehenditur, ut ex generali ratione prophetiæ supra data constat, et omnes communiter docent. Respondetur autem, sicut gratia sanitarum distinguitur ab operatione virtutum ob specialem considerationem, etiamsi alias sub generali ratione gratiæ miraculorum comprehendi posset: ita hic, licet revelatio cogitationum cordis posset comprehendi sub generali appellatione prophetiæ, nihilominus, per antonomasiam, prophetiam dictam esse de cognitione futurorum, nam hæc solet communi usu maxime significari nomi-

ne prophetiæ, et specialiter positam esse discretionem spirituum, quia magnam vim habet ad commovendum hominem, et ad persuadendum illi, si occulta cordis ejus in confirmationem doctrinæ ipsi revelentur, ut 1 Corinth. 14 idem Paulus (quamvis alia de re agens) significavit.

37. *Notatur discrimen inter discretionem spirituum et prophetiam.* — Hac ergo interpretatione supposita, licet hæc gratia dicto modo sit distincta a præcedenti, multum cum illa convenit, et juxta ea quæ diximus explicanda est. Solum est notandum discrimen, quia prophetia de futuris contingentibus, vel non est evidens, vel ad summum potest esse evidens in testificante, juxta probabilior sententiam. Hæc autem discretio spirituum, quæ per cognitionem internarum cognitionum datur, potest esse certa, non solum per revelationem obscuram, neque solum evidens in attestante, sed etiam per claram intuitionem cognitionum cordium, quæ revelantur. Nam cum illæ cogitationes sint jam existentes in seipsis, solumque sint occultæ, vel ex defectu principiorum cognoscendi, specierum scilicet, et luminis, vel in nobis ex dependentia cognitionis nostræ a phantasmatis, potest facile hæc impotentia suppleri per infusionem specierum et luminis, vel per auxilium Spiritus Sancti, quo intellectus hominis, etiam conjunctus, elevetur ad intellectualiter operandum sine dependentia a phantasmatis: hoc enim facile posse a Deo fieri, tanquam manifestum suppono. Unde etiam fit, ut hæc cognitio hoc modo communicata facile possit infundi per modum habitus, quia non pendet ex locutione et testificatione divina actuali, sed ex speciebus et lumine, quæ postulent concursum, et auxilium connaturale ad operandum circa talia objecta sine dependentia a phantasmatis; hæc autem principia facile possunt communicari a Deo per modum habitus, sicut data sunt animæ Christi Domini per scientiam infusam. Atque hoc modo de aliquibus sanctis refertur, habuisse virtutem habitualement cognoscendi aliorum cogitationes pro arbitratu suo, vel, quod majus est, ad intuendum, an anima alterius sit in statu gratiæ vel culpæ, quæ profecto, si datur, major discretio spirituum est quam sit in cognitione cogitationum. Sed hæc quæ ad factum pertinent incerta sunt, et fortasse probabilius est nemini extra Christum datam esse hanc gratiam per modum habitus, licet aliquibus tam frequenter data fuerit, ut quasi

in habitu illam habuisse viderentur; sed revera non videtur fuisse absolute in eorum potestate, quia nec est verisimile potuisse videre omnes omnium cogitationes, nec etiam aliquas suo arbitrio sine ullo prævio recursum ad Deum per orationem, vel mentis elevationem, quasi expectando ab ipso illam cognitionem, quæ ad ejus gloriam et aliorum utilitatem magis expediret.

38. *Modus secundus explicandi.* — Altera explicatio hujus gratiæ est, ut sit peculiare donum Spiritus Sancti, ad discernendum inter varios motus, a quo spiritu proveniant, malo ne, an bono, quando vel ad mores, vel ad doctrinam excitamur, sive interius et invisibiliter, sive exterius per homines docentes aut consules, vel per Angelos sensibiliter loquentes vel apparentes. Ita exponit hanc gratiam Chrysostom., dicta homil. 29, dicens: *Quid est discretio spirituum? Nosse quis sit spiritualis, et quis non spiritualis, et quis impostor.* Et sequuntur Theophylactus, Theodor. et Oecumen., et idem habent commentaria Hieronymi et Ambrosii. Item Glossa ordinar. et interlineal., et Anselmus, et divus Thomas ibi, et Salmer., disp. 20 in illam epistolam. Et sane hic videtur sensus ad litteram a Paulo intentus; quia hæc etiam gratia valde necessaria est Ecclesiæ Dei, nam, ut Anselmus dixit, *discretio difficillima est*, quia nimirum Angelus malus transfiguratur se in Angelum lucis, et ideo *discerni non potest*, sine dono Spiritus Sancti, ut idem Anselmus ait.

39. *Christiana prudentia potest haberi hæc discretio.* — Nihilominus tamen advertere oportet, duobus modis posse hanc discretionem fieri, uno modo per humanam, vel potius christianam prudentiam, utendo regulis ab Ecclesia traditis vel probatis ad discernendos malos spiritus a bonis. Nam si hoc non caderet sub diligentiam humanam, non moneret Paulus: *Omnia probate, et quod bonum est tenete, ab omni specie mala abstinete vos*; et Joann., 1 canonic., cap. 4: *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, an ex Deo sint.* Hæc autem probatio et discretio, ut dixit etiam Anselmus, non est difficilis, quando doctrina, consilium, vel internus impulsus discordat a communi et orthodoxa regula fidei et morum. Nam hæc regula quoad doctrinam est Ecclesia Catholica, vel Scriptura sacra, ut ab Ecclesia recepta, et intellecta, vel traditio Apostolica eodem modo ab Ecclesia probata: in moribus vero est, vel eadem fidei doctrina, vel recta ratio, quæ a Catholica fide non dis-

cordat. Unde quando per hanc regulam potest verus Doctor a seductore, vel bonus spiritus aut impulsus a malo discerni, illa sufficit, nec tunc est necessaria specialis gratia gratis data, sed fides cum auxilio gratiæ gratum facientis sufficit, quod auxilium erit necessarium majus aut minus, juxta majorem vel minorem gravitatem tentationis aut periculi, considerata etiam conditione personæ, aliisque circumstantiis.

40. *Quando res est anceps, humana etiam diligentia est opus.* — Vide quos refert Lorin., 1 Joan. 5, in princ., et quæ late tradit Salmer. eodem loco. — At vero, quando spiritus non discordat manifeste a regula fidei et rectæ rationis, sed res est anceps et involuta, tunc habet locum quod prius dixit Anselm., discretionem hanc esse difficillimam; nihilominus tamen tunc etiam est diligentia adhibenda ex parte hominis, ut probet spiritus et motiones internas, vel consilia externa, an ex Deo sint. Neque expectanda semper est specialis gratia gratis data, hanc enim non promisit Deus omnibus, nec semper illam præbet, sed quibus et quando vult: et nihilominus omnes possunt cum morali et practica certitudine prudenter dijudicare, et discernere inter hos spiritus. Neque Deus ad hoc negat auxilium sufficiens, si homo, cum divina gratia, quod in se est faciat, et ideo ad discernendum inter hos spiritus, non solum inter verum et falsum, bonum et malum (quod ordinarie minus est difficile), sed etiam inter bonum et melius, inter securum et periculosum (quod est difficilior), variæ regulæ traduntur a doctis et spiritualibus viris, quas præ manibus habere oportet eos, qui aliorum sunt duces et magistri; indocti enim in hujusmodi eventibus aliorum consilio debent uti ad discernendos spiritus. Hæc ergo discretio spirituum ad gratiam gratis datam per se non pertinet.

41. *Propria discretio spirituum gratis data speciali Spiritus Sancti instinctu fit.* — De judicio discernendi prima quæstio ejusque responsio. — Alio igitur modo fieri potest hæc discretio per specialem instinctum et motionem Spiritus Sancti, et hæc est propria gratia gratis data, de qua Paulus loquitur, quæ non omnibus datur, sed solet dari aliquibus spiritualibus, et sanctis viris ad discernendum spiritus, non solum in se ipsis, sed etiam in aliis, ad communem Ecclesiæ utilitatem, et eos, qui hanc gratiam habent, videtur vocare Paulus spirituales viros, 1 Corinth. 14,

cum ait: *Si quis videtur Propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata.* Consistit ergo hæc gratia in peculiari motione Spiritus Sancti ad discernendum, per judicium rationis rectum, inter spiritum bonum et malum. De hoc autem judicio multa quæri possunt, quæ ad hujus gratiæ intelligentiam videri possunt necessaria, ea tamen breviter percurram. Primo, inquiri potest quæ sit propria materia hujus gratiæ, quidve nomine spirituum significetur. Ad priorem partem, respondeo materiam hujus gratiæ esse omnem humanæ mentis excitationem, impulsam, aut motionem inducentem ad aliquid credendum vel agendum, quod in specie ita apparet verum, ut sit incertum, vel tale apparet bonum, ut occultum sit vel dubium, an sit vere bonum, vel tantum apprens; vel, si constet esse verum, an ad aliquam falsitatem ordinetur; vel denique, si sit indifferens, an ad aliquid turpe viam sternat. Nam si materia inspirationis aut motionis sit clara, vel in falsitate contraria fidei, vel in turpitudine rationi aut fidei contraria, non habet locum propria gratia discretionis spirituum, quia per regulas certas et notas potest dijudicari; oportet ergo ut materia sit occulta et dubia, sub qua comprehenduntur privatæ revelationes, apparitiones, aut visiones sensibiles, vel imaginariæ, et novæ doctrinæ, præsertim occulte traditæ; item internæ motiones et inspirationes quæ ad aliquid extraordinarium vel superstiosum, sub specie religionis, incitant, vel ad aliquid supra vires hominis sub fiducia alienjus miraculi vel extraordinarii auxilii, vel ad aliquam mutationem a bono et perfecto statu, sub specie majoris perfectionis, vel e contrario moventes sub specie boni et pietatis ad aliquid impediens perfectionem, et similia, quæ quotidie hominibus probis et Deo servientibus eveniunt, et in eis discernendis anxii sunt. Quia et bono spiritu, divino, scilicet, vel Angelico, vel immediate, vel homine aliquo intercedente, vel a malo spiritu dæmonis per se etiam, vel per mundum, et pravos homines loquente, provenire possunt. Et isti sunt spiritus inter quos hæc gratia discernit, dijudicando inter verum Angelum lucis et Satanam, qui se in eum transfiguratur, et per judicium discernendo, a quo horum spirituum motio, revelatio, impulsus, vel alia similis inspiratio procedat; hæc ergo est materia, et hoc hujus gratiæ munus.

42. *Secunda quæstio cum rationibus dubi-*

tandi de evidentia et certitudine de iudicio discretionis. — Secundo, inquiri potest quale sit hoc iudicium, per quod hæc discretio fit, id est, an sit omnino evidens vel obscurum, certum vel incertum, fallibile vel infallibile. Et quidem non videtur esse evidens, quia nec habetur per evidentiam rei in se, seu in causa, quia per hanc evidentiam non conceditur clara visio illius spiritus a quo talis effectus procedit, sive bonus, sive malus sit, ut est per se manifestum: nec etiam per evidentiam ab effectu, vel ab aliquo signo, quia supponimus talem esse effectum, ut causa sit occulta: nam si ex signis vel effectibus posset evidenter cognosci, non esset ad tale iudicium specialis gratia gratis data necessaria. Unde etiam constat talem evidentiam non esse naturalem. At vero neque supernaturalis est, quia esset per scientiam infusam: hæc autem secundum ordinariam providentiam hominibus viatoribus non communicatur: non est ergo illud iudicium evidens. Unde consequenter fieri videtur non esse certum, quia alias esset assensus fidei, cui proprium est esse certum et obscurum; non videtur autem esse assensus fidei, quia vel esset assensus fidei catholice, vel quidam assensus propheticus; neutrum autem dici potest cum probabilitate. Videtur ergo concludi esse assensum obscurum et incertum, ac subinde fallibilem, quod videtur etiam inconueniens, tum quia non est consentaneum infallibili veritati, et auctoritati Spiritus Sancti moventis hominem ad hoc iudicium; tum etiam quia tale iudicium esset conjecturale; hoc autem sine speciali gratia potest humano discursu comparari.

43. *Duplici conclusione quæstio solvitur.* — In hoc puncto, dico breviter hoc iudicium non esse evidens, ut rationes factæ probant. Deinde assero illud iudicium non esse formaliter et proprie certum ex motivo, seu ratione assentiendi; quando autem in re ipsa est ex motione Spiritus Sancti, esse certum materialiter, vel potius infallibile ex materiali objecto, et directione Spiritus Sancti. Probatur et declaratur hoc ex quadam doctrina D. Thomæ 2. 2. quæstione 171, art. 5, ubi ait Prophetas quædam cognoscere per expressam revelationem, et tunc recipere veram gratiam prophetiæ, de cuius ratione est, ut nitatur in divina veritate et auctoritate; alia vero cognoscere per instinctum divinum sine expressa revelatione. In priori ergo cognitione (ut idem Sanctus docet), certissimus est Propheta de veritate revelata, quia certissime cognoscit Deum esse

qui revelat et testificatur: in posteriori autem non est ita certus, quia non est certus Spiritus Sanctus esse qui illum instigat et dirigit: quia ille instinctus est quid imperfectum in genere prophetiæ, et solum est a Deo effective, non objective, et ita non certo cognoscit Propheta Deum esse qui instigat: unde fit ut nec de rebus iudicium certum proferat, nec infallibile, quia interdum in his decipi contingit, teste Gregorio, hom. 1 in Ezechiel., et Richard. Vict., 2 part., cap. 33, in Cantic. Hanc ergo doctrinam in præsentem applico: quia hæc discretio spirituum non pertinet ad expressam prophetiam, ut probat objectio facta: ergo ad instinctum quemdam Spiritus Sancti, qui non cognoscitur cum certitudine a recipiente, quia non fit illi revelatio expressa, quod Spiritus Sanctus sit, qui movet: alioqui jam esset expressa revelatio et prophetia, quod non ita esse patet, quia qui discernit hoc modo spiritus, neque fide certa credit Deum esse qui ipsum movet ad ita iudicandum, nec illud proponit alteri ut de fide credendum. Hoc ergo modo dicimus, illud iudicium non esse formaliter certum, quia ex parte objecti et rationis assentiendi non nititur in Dei testimonio, nec in alio medio infallibili, sed in conjecturis, et regulis prudenter applicatis ad talem materiam cum talibus circumstantiis.

44. *Confirmatur.* — Et confirmatur, quia per talem gratiam gratis datam, nunquam fit discretio spirituum sine discursu ex generalibus principiis fidei applicatis magna diligentia et circumspectione omnium circumstantiarum, simul etiam invocata Spiritus Sancti directione et impulsu, ut constat ex usu, et ex his quæ de hac probatione spirituum viri experti et eruditi tradiderunt: ergo signum est non fieri hanc discretionem per revelationem expressam, sed per instinctum, interveniente, ex parte medii et rationis assentiendi, cognitione et iudicio ex effectibus, signis, et aliis conjecturis: ergo tale iudicium ex vi sui formalis objecti nunquam est certum et infallibile. In hoc vero aliqui constituunt discrimen inter eum qui de se, vel de alio iudicat. Nam discretio spirituum minus certa est in iudicio ferendo de his quæ in alio fiunt, quam de his quæ aliquis in se experitur, quando alioqui lumen et ars, seu peritia discernentis spiritus est eadem, vel æqualis. Ita notat Gerson., 1 part., tractatu de Probat. Spirit., alfab. 17, litt. R et S, quia nemo certo cognoscit in alio, infallibili certitudine, illa quæ in seipso potest per experimentalem notitiam deprehendere:

unde infert posse aliquem certum iudicium ferre probando proprium spiritum, quando, per *inspirationem intimam et internum saporem, ac spiritualem dulcedinem vel illustrationem, a montibus æternis effugantur tenebræ omnis dubietatis*; non tamen posse ita experiri motionem alterius, et ideo neque posse per infallibile iudicium probare spiritum in alio. *Sed requiritur, ait, donum Spiritus Sancti, quod Apostolus nominavit discretionem spirituum.* Existimo tamen utrumque esse intelligendum de quadam morali certitudine, seu infallibilitate, quæ, cæteris paribus, est major per propriam experientiam in seipso quam in alio. Adverto tamen affectum ad res proprias posse aliquo modo flectere vel inclinare intellectum ad unam partem, et ex hac parte regulariter securius probari spiritus, per alium quam per seipsum.

45. *Quid sit materialiter certum explicatur.* — Addidi vero hoc iudicium, quando est ex motione gratiæ, esse infallibile materialiter (ut sic dicam), quia Spiritus Sanctus non movet speciali instinctu, nisi ad id quod in re verum est aut bonum, vel melius aut magis homini conveniens, secundum ordinem providentiæ suæ, et ideo quoties in re ipsa discretio fit per gratiam gratis datam, iudicium ex parte principii moventis est infallibile, ac subinde materialiter certum: quamvis ipsum hominem nunquam reddat simpliciter certum, quia nunquam omni certitudine assequitur, vel cognoscit, iudicium esse ex directione et motione Spiritus Sancti. Atque ita non est contra veritatem aut auctoritatem Spiritus Sancti, quod iudicium, procedens ex gratuita motione illius, secundum se ac ex formali motivo spectatum, infallibile non sit; quia ille assensus, ita formaliter spectatus, non nititur in auctoritate Spiritus Sancti, sed in aliis motivis et conjecturis, quas ex parte potentiæ juvat instinctus Spiritus Sancti, et tunc satis est quod ex ea parte, assensus sit in re ipsa infallibilis, quia si ex tali motione procedat, nunquam potest esse falsus. Et in hoc differt hic assensus, ab illo qui per solum discursum et conjecturas comparari potest. Præterquam quod ipsa directio et instinctus Spiritus Sancti efficit majorem certitudinem moralem, vel faciendum ut signa et indicia plura et majora occurrant, vel ut melius et modo magis congruenti ad inducendum intellectum considerentur.

46. *Hæc gratia non est habitualis.* — Ex quibus etiam facile intelligitur non communi-

cari hanc gratiam per modum habitus, quia, licet lumen habituale et scientia, vel experientia, multum possint ad hanc discretionem conferre, non erit ex peculiari gratia gratis data, nec participabit inde certitudinem aliquam, vel infallibilitatem, nisi actualis motio Spiritus Sancti intercedat, ut ex dictis satis declaratum est. Unde etiam colligi facile potest hanc gratiam regulariter non tribui malis, imo nec quibuscumque mediocriter bonis, sed viris spiritualibus ac sanctis, quoniam Spiritus Sanctus, qui suaviter omnia disponit, non præbet hanc gratiam, nisi his qui possint per aliquam experientiam spiritualium rerum de qualitate spiritus conjecturam facere. Quamvis autem hoc regulare sit, interdum potest Spiritus Sanctus, ad ostensionem potentiæ et gratiæ suæ, donum hoc etiam peccatori homini conferre, et fortasse interdum id facit propter bonum aliorum, maxime quando, ratione numeris vel doctrinæ, hæc discretio per eum fit, qui bonus vel spiritualis reputatur, etiamsi apud Deum talis non sit.

47. *Linguarum donum utile in exordio nascentis Ecclesiæ.* — Octava gratia vocatur a Paulo *genera linguarum*; commuiter vero donum linguarum appellatur. De quo dono scimus communicatum esse Apostolis in die Pentecostes, et aliquibus aliis fidelibus per aliquod tempus in principio nascentis Ecclesiæ, Actor. 2 et sequentibus. Utilitas autem vel necessitas ejus præcipua fuit, ut Apostoli et eorum discipuli sine impedimento possent ubique prædicare, et ab omnibus nationibus intelligi: consequenter vero, quia Ecclesia ex omnibus gentibus congreganda erat in eisdem mystici corporis unitatem, convenientissimum fuit ut doctores ad cæteros loqui, et se invicem intelligere possent, ut sic facilius et melius in unam societatem cogerentur. Denique inde etiam factum est, ut Spiritus Sancti gratia, et fidei veritas plurimum confirmaretur, et quasi publice innotesceret.

48. *Hoc donum vel potest fieri infundendo loquenti ignotas linguas, quasi loquatur regionibus diversis, vel ut uno idiomate ab omnibus percipiatur.* — Duobus autem modis cogitari potest hæc gratia communicari fidelibus: uno modo, ex parte audientium, alio modo, ex parte loquentium. Prior erit si prædicator, una tantum verborum prolatione, et in solo idiomate proprio loquens, simul ab omnibus audientibus diversarum linguarum intelligatur. Quod potest dupliciter accidere, scilicet, vel quia omnes verba ejusdem idiomatis